

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. Inzeratni davek posebej. „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Proces omladincev v Pulju

Ogromno zanimanje za razpravo — Sokolsko pero kot obremenjevalno gradivo — Danes bo izrečena rabsodba — Protest mednarodne protifašistične lige

Trst, 16. oktobra. Za potek procesa, ki se vrši v Pulju proti istrskim omladinem Vladimirju Gortanu in njegovim tovarišem, obstoja splošno zanimanje, tembolj, ker so mu hoteli dati v oficijelnih krogih politični pomen, zaradi česar je izzval veliko pozornost tudi v inozemstvu. Prav zaradi tega procesa je tribunal za zaščito države, ki ga je ustvaril fašistični režim, prenesel svoj sedež začasno iz Rima v Pulj. Obtoženci so vsi kmečki fantje iz kraja Berma pri Pazinu v Istri. Najstarejši izmed njih je 25letni Vladimir Gortan, njegovi tovariši pa so 22letni Viktor Bačac, 24letni Živko Gortan, 19letni Dušan Ladavac in 17letni Vekoslav Ladavac. Obtoženi so, da so 24. marca letos ubili kmeta Ivana Tuhtana, ki je pod italijansko zastavo vodil volilce na volišče v Pazin, da bi glasovali za fašistični režim, nadalje, da so ranili Tuhtanovega tovariša kmeta Matijo Brajkoviča in da so streljali iz pušk na skupino volilcev nedaleč od Pazina.

V procesu je Vladimir Gortan baje priznal, kakor poročajo italijanski listi, da je 24. marca res 8 krat ustrelil z revolverjem v zrak in da so Bačac ter Vekoslav in Dušan Ladavac imeli puške. Na vprašanje predsednika, ali je bil v Jugoslaviji, je odgovoril, da je bil leta 1923 v Jugoslaviji, kjer je služil pri vojakih, dočim se je vrnil v Istro leta 1927. Mejo je vedno prekorajčil peš. Na vprašanje predsednika, čigavo je sokolsko pero, ki so ga našli pri njem, je odgovoril, da je od brata in da ni vedel, kakšen pomen ima. Predsednik mu je tudi pokazal fotografijo skupine Sokolov in mu dejal: »Evo, to so vaši prijatelji!« Gortan je oporekal, da bi bil član Sokola in tržške »Edinosti«, končno pa je izjavil, da je s streljanjem iz revolverja hotel priklicati samo svoje tovariše in da ni nikogar ranil. Dušan La-

davac je na razpravi priznal, da je s puško ustrelil trikrat. Vekoslav Ladavac je priznal samo, da je prisostvoval sestanku domačih fantov, ki je bil v Bermu nekoliko dni pred fašističnim plebiscitom, in da se je na tem sestanku govorilo o tem, da bi se ne udeležili volitev. Viktor Bačac je priznal, da je po nasvetu Vladimirja Gortana sodeloval pri akciji, ki je imela namen preprečiti prihod volilcev na volišče. Živko Gortan pa dokazuje svoj alibi in trdi, da je vedel za to akcijo, da pa ni sodeloval, ker ni hotel spraviti v nesrečo svoje žene in otrok. Izmed vseh obtožencev je namreč oženjen samo Živko Gortan. Včeraj so zasliševali samo priče, od katerih samo tri obremenjujejo obtožence, predvsem Gortana in Bačaca.

Danes bodo na procesu govorili državni pravdnik in zagovorniki, nakar bo izrečena rabsodba. Po statutih tribunala za zaščito države se mora rabsodba izvršiti 12 ur po njeni proglasitvi.

Zagreb, 16. oktobra. V obtožnici, ki je bila prečitana na procesu proti istrskim omladinem v Pulju, se navajajo kot dokaz, da so bili obtoženci v zvezi z Orjuno, dokumenti, ki so jih našli pri obtoženem Vladimirju Gortanu, ko je bil aretiran. V današnjem »Jutarnjem listu« objavlja brat obtoženega Dragutin Gortan izjavo, v kateri oporeka, da bi bili ti dokumenti pomembni. In trdi, da se italijanski državni pravdnik nahaja na napačnem potu, ako jih smatra za take. Med drugim pravi: »Leta 1927 je na Mali Šmarni prišel moj brat o priliki romanja na Trsat iz Italije v Jugoslavijo brez potnega lista in dospel v Zagreb, da bi si poiskal tam zasluge. Ker pa obstojajo tu primeroma strogi predpisi za bivanje in zaposlitev tujcev ni mogel dobiti brez dokumentov dovoljenja ne za eno niti za drugo. Potrebno je bilo dokazovati, da ni komunist.

na drugi strani pa, da je Jugosloven. V to svrhu sem zahteval pismeno od političnega društva »Edinosti« v Trstu potrdilo o nacionalnosti mojega brata, ki sem ga dobil tudi od Jugoslovanske Matice. To se je vse zgodilo z namenom, da bi dobil brat dovoljenje za bivanje v Zagrebu kakor tudi dovoljenje za zaposlitev. Ker kljub vsemu ni mogel dobiti dovoljenja za bivanje in za zaposlitev, ker ni imel rednega potnega lista, se je vrnil domov in kakor vidim, čuval ves čas omenjene dokumente, ki bi imeli služiti državnemu pravdniku za povsem druge namene.«

Pariz, 16. oktobra. Mednarodna protifašistična liga v Parizu, ki ji načeluje pisatelj Henri Barbusse, je izdala povodoma tega procesa v Pulju spomenico, v kateri poziva vso evropsko javnost, naj z odločnim nastopom prepreči justifikacijo nedolžnih žrtev fašističnega režima.

Predsednik sodišča napoveduje smrtno obsodbo

London, 16. oktobra. AA Današnji »Manchester Guardian« objavlja dopis svojega dopisnika o pričetku procesa v Pulju. Dopisnik lista je govoril s predsednikom sodišča generalom Christinom o priliki njegovega prihoda v Pulj. General je izjavil, da bo proces kratek, ker se mora prebivalstvo radikalno očistiti od mentalitete obtožencev. Oni bodo obsodeni po čl. 1. specialnega zakona o zaščiti države, ki predvideva smrtno kazen. Ta kazen se bo izrekla v vsakem primeru, če bi se tak incident ponovil.

ka k temu že ponovno pozvala. Masar je zaključil svoj govor s psovko na dočignega mestnega svetnika. Pri teh besedah je skočil kvišku mestni svetnik Koren in dal Masarju zausnico. V dvorani je nastal splošen hrup, tako da je bila razprava o proračunu, ki je bila ravno na dnevnem redu, nemogoča. Le s težavo se je posrečilo pomiriti duhuve. Seja pa je bila prekinjena in se bo nadaljevala danes. — Vsi listi se obširno bavijo z demisijsko od Okanika in podčrtavajo zlasti razloge, ki jih je navedel za svoj korak. V krogih agrarne stranke je napravil odstop dr. Okanika v očigled volitev zelo mučen vtis.

Sklicanje francoskega parlamenta

Pariz, 16. oktobra. Z odlokom predsednika republike sta sklicana parlament in senat k izrednemu zasedanju, na katerem bosta razpravljala o ratifikaciji haškega sporazuma.

Obletnica premirja

London, 16. oktobra. Program za londonske elavnosti ob obletnici premirja dne 11. novembra je že določen in se v glavnem nanaša na lanskega. Po vsej državi bo poživelo delo dve minuti. V tem času bo londonski škof opravil službo božjo, ki jo bodo prenesli brezžično. O elavnostnem programu so obveščeni vsi deli imperija, tako da bo povsod izveden enotno.

Habibulah je pobegnil

Moskva, 16. oktobra. Habibulah se je posrečilo v noči od 11. na 13. t. m. zapustiti Kabul, ko so njegove čete izvedle napad. Habibulah je po vsej priliki zbežal v Kurdistano. Kabul je sedaj v rokah Nadir Kana, ki namerava v najkrajšem času sklicati splošno afganistansko narodno skupščino.

Termez, 16. oktobra. Nadir kan, ki je v imenu kralja Amanulaha zasedel Kabul, je bil včeraj proglašen za afganskega padšaha.

Samomor dveh nemških veletrgovcev s kožuvinami

Chemnitz, 15. oktobra. Tu sta izvršila samomor zaradi poslovnih težav trgovca Adolf Beck in Simon Beck, ki sta bila lastnika največje nemške trgovine s kožuvinami. Njuno podjetje je nakupilo vsako leto na raznih dražbah in sejnih za več kot 100 milijonov mark kožuvin.

Priprave za pomorsko razorožitveno konferenco v Londonu

Razgovori med Hooverjem in Macdonaldom so sicer pripravili teren, vendar pa bo morala konferenca rešiti še mnogo spornih vprašanj načelnega značaja

London, 16. oktobra. Razgovori in priprave za pomorsko razorožitveno konferenco so v polnem teku. Italija je brez pridržkov sprejela povabilo. Japonska je že imenovala svojo delegacijo, a tudi Francija je danes dala svoj pristanek. S tem so končane priprave za konferenco, na kateri se bodo pričeli konkretni razgovori o usodi svetovne vojne mornarice.

Svetovno brodovje se deli v pet kategorij: oklopnice, križarke, rušilce, letalske matične ladje in podmornice.

Vprašanje oklopnic

Je rešila že l. 1922. washingtonska konferenca na ta način, da je določila maksimalno tonažo na 35.000, razmerje števil bojnih ladij Anglije, Amerike in Japonske pa po ključu 5:5:3. Franciji in Italiji je bilo priznana razmerje 1:6:1.6. Pozneje je zahtevala Japonska, naj se povzraha japonska kvota na 10:10:7. Njena zahteva je bila sprejeta brez odpora, ker so oklopnice po svetovni vojni izgubile mnogo na svojem pomenu.

V skladu s tem je tudi tretji odstavek angleškega povabila na pomorsko razorožitveno konferenco v Londonu, ki stremi po podaljšanju uporabne dobe velikih oklopnic. Samo Anglija bi v tem primeru prihranila okrog 20 milijard dinarjev na leto. Praktično je torej vprašanje oklopnic rešeno, kar velja v glavnem tudi za rušilce. Rušilcev ima Amerika neprimerno več nego Anglija. Kako se bo rešilo vprašanje paritet med Anglijo in Ameriko, ki naj bi veljala za vse kategorije vojnih ladij, bo pokazala šele bližnja bodočnost. Anglija nima pri tej vrsti vojnih ladij nobenega posebnega interesa. Skoro isto velja tudi za letalske matične ladje.

Najtežje vprašanje konference bodo predstavljale pač

Križarke in podmornice.

V primeru s Francijo, Italijo in Japonsko imajo Zedinjene države in Anglija to prednost, da je vprašanje križark med njima

kolikor toliko rešeno (340.000 angleških ton proti 300.000 ameriškim tonam). Tozadevna formula naj bi se uveljavila do leta 1936, ko naj bi se v polni meri vzpostavilo dogovorjeno razmerje oborožitve na morju. Ker ima Amerika le četrtino tonaže angleških križark, bo pričela z razoroževanjem na ta način, da bo zgradila toliko križark dokler ne bo v tej kategoriji dosegla Anglije, dočim bo Anglija izločila nekoliko zastarelih križark. Tako je tudi to vprašanje razčiščeno in Hoover in Macdonald se čutita že tako sigurne, da sta sprožila v svoji poslanici celo

vprašanje pomorske blokade.

Iz vsega pa je razvidno, da bosta

največ preglativ

povzročali na pomorski konferenci Francija in Italija, ki se že dolgo let borita za prevlado v Sredozemskem morju. Obe državi se nahajata skoro v sličnem položaju kakor Amerika napram Angliji ter je paritetno vprašanje za ti dve državi prav tako važno kakor za Anglijo in Zedinjene države. Če bo rešeno to vprašanje, pa bo ostalo še vedno odprto

vprašanje podmornic.

Anglija in Amerika bi najraje videli, da bi ta vrsta orožja za vedno izginila. Podmornice pa so naimočnejše obrambno sredstvo malih držav in zato ni prav nič čudno, ako sta se Amerika in Anglija glede na to znašli pred

skupno opozicijo Italije, Francije in Japonske.

ki se jim bodo najbrže pridružile tudi južnoameriške države. Zato sta Hoover in Macdonald v svojem komuniqueju pristala na morebitno razpravo o koščicnem vprašanju podmornic. Tu bosta Macdonald in Hoover brez dvoma morala popustiti, ako hočeta, da se konča londonska razorožitvena konferenca z uspehom, ki ga pričakujejo vsi odkritosrčni prijatelji miru in razorožitve.

Delna kriza rumunske vlade

Finančni in pravosodni minister sta zaradi nesoglasja v vladi demisijskiral — Odmev izvolitve Saraceana v regentski svet

Bukarešta, 16. oktobra. Finančni in pravosodni minister sta podala ostavko. »Neposredni vzrok za ostavko pravosodnega ministra Junjana leži v tem, da ministrski svet ni sprejel njegovega osnutka glede znižanja starostne meje za sodnike kasacijskega sodišča od 70 na 68 let. Junjan je hotel takrat Saraceana upokojiti. Demisijski finančnega

ministra je nastala, kakor zatrjujejo v političnih krogih, zaradi »revolucije« v vladi, ki jo je izvedel pravosodni minister. Junjan je hotel preprečiti, da bi dobili transilvanski člani zaranistične stranke premoč v vladi in to tem bolj, ker Saraceanu simpatizira s Transilvanci.

Črna roka čke zasleduje Besedovskega

Moskovski odposlanci so hoteli ujeti njegovega sina, da bi na ta način prisilili očeta k predaji — Strogi ukrepi pariške policije

Pariz, 16. oktobra. Afera sovjetskega poslanstva v Parizu še vedno razburja duhuve. Odposlanci čke so prešli iz Moskve strikten nalog, naj za vsako ceno dobe v svojo pest poslanskega svetnika Besedovskega, ki bi se moral zagovarjati pred čeko radi protisovjetske politike, ki jo je baje izvajal kot poslanski svetnik v Parizu. Kakor znano, je Besedovski pravčasno izvedel za nevarnost, ki mu grozi in pobegnil iz poslaniškega poslopja. Pozneje se je preselila s posredovanjem policije tudi njegova rodbina. Kljub temu pa, da se je Besedovski na ta način umaknil iz območja čke in dobil varstvo francoskih oblasti, pa odposlanci čke ne minejo.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 16. oktobra. Davi je bilo na policiji zopet prijavljenih več tatvin. Trgovca Viktor Marchiotti je prijavil, da je včeraj nekdo vlomil v njegovo stanovanje na Sv. Petra cesti in mu odnesel dva suknjaka vredna 700 Din. — Smolo je imel podjeten kolearski tat Matevž S., zaposlen v kemični tovarni v Mostah. Včeraj popoldne je na Selu izpred Lasanove gostilne v Pokopališki ulici odpeljal kolo pekovskemu pomočniku Emilu Schwentnerju. Pri tatvini pa je bil opažen. Policija, ki je vedela, katero smer je tat ubral, je takoj obvestila orožnike v Vevčah. Ko se je Matevž pripeljal v Vevče, so ga že čakali orožniki in ga aretirali. Kolo je bilo vrnjeno lastniku, Matevž je bil pa izročen sodišču.

Trgovcu Vasi Samcu, stanujočemu na Starem trgu 5, je nekdo z dvorišča odnesel več komadov perila v skupni vrednosti 500

Din. — Delavcu Franceu Testenu je nekdo odnesel za 415 Din perila. Tatvine je osumljen neki Viktor H., ki je baje ukraden perilo prodajal.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA
Devize: Amsterdam 22.805, Berlin 13.52
Bruselj 7.9123, Budimpešta 9.8986, Curih 1095.9, Dunaj 7.955—7.985 (7.97), London 275.58, New York 56.565, Pariz 222.71, Praga 167.38—168.18 (167.78), Trst 296.71.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: London 25.17, New York 517.12, Pariz 20.82, Milan 27.07, Madrid 74.00, Berlin 123.88, Dunaj 72.65, Beograd 0.1255, Praga 15.3175, Bukarešta 3.07875, Budimpešta 90.28, Sofija 3.7475, Varšava 58.02.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

„Grof Zeppelin“ nad Beogradom

Na svojem balkanskem poletu je nemški zrakoplov davi ob pol 8. prispel nad Beograd. Pol ure je krožil nad mestom, nato pa odletel v Sofijo

Beograd, 16. oktobra. Z veliko napevostjo je ves Beograd pričakoval za danes napovedani prihod zrakoplova »Grof Zeppelin«, ki je napravil polet na Balkan. Že sinoči se ni govorilo o ničemer drugem, kakor o nemškem zračnem orjašu. Davi so bili ljudje že na vse zgodaj na ulicah in na letališču se je zbrala ogromna množica, ki je z neestrpnostjo gledala, kdaj se bo pokazal na obzorju. Okrog 7. zjutraj je radiopostaja najavila, da se bliža zrakoplov iz severne strani. In res je priplul okrog pol 8. »Zeppelin« nad mesto. Spustil se je zelo nizko, tako da je bilo razločiti potnike, ki so gledali iz gondole in z mahanjem robcov odgovarjali pozdravom Beograđanov. Zrakoplov je kake pol ure krožil nad mestom, nakar je nad Dunavom izginil v daljavi.

Iz Beograda je odplul v Sofijo, od tam pa v Bukarešto in bo nato odletel nazaj v vzhodno Nemčijo.

Diplomatski konflikt med Bolgarijo in Rumunijo

Zaradi neprestanih vpadov bolgarskih komitov na rumunsko ozemlje — Možnost prekinitve diplomatskih odnošajev in intervencije Društva narodov

Bukarešta, 16. oktobra. Zaradi napada bolgarskih komitov na rumunsko ozemlje v okolici Curtleanura, pri čemur so vrgli komiti več ročnih granat in oddali nad 100 strelcov, vlada v rumunjski politični javnosti veliko razburjenje. Vlada tisk zahteva energične korake, a tudi opozicijski tisk zahteva od vlade, naj napravi v Sofiji najodločnejšo demaršo. Te dogodke zlasti eksplodira liberalni tisk, ki zahteva prekinitve diplomatskih odnošajev in takojšnjo demisijsko Maniove vlade, če ni v stanju, da prepreči neprestano vznemirjanje s strani bolgarskih band in prelivanje krvi na bolgarsko-rumunski meji. Kakor se izve iz poučenih krogov, bo rumunska vlada iz-

ročila po svojem poslaniku v Sofiji odločno noto, a če tudi to ne bo pomagalo, bo Rumunija zahtevala odpo-moči pri Društvu narodov.

Bukarešta, 11. oktobra. Kakor poročajo listi, so v zadnjih dneh napadle bolgarske tolpe nekaj vasi na rumunskem ozemlju v bližini Kurtlemerja z ročnimi granatami. Več kmetov je bilo težko ranjenih. Orožniki, ki so roparje zasledovali, so jih končno dohiteli, nakar se je vnela ljuta bitka med obema strankama. Roparji so metali tudi ročne granate. Štirje roparji so bili težko ranjeni, neki neudeleženi kmet pa ubit. Banditom se je končno posrečilo zbežati na bolgarsko ozemlje in odvesti s seboj tudi težko ranjene tovariše.

Odmev odstopa bratislavskega župana

Pretep na seji občinskega sveta — Mučen vtis v krogih agrarne stranke

Bratislava, 16. oktobra. Na sinočnji seji mestnega sveta je prišlo do razburljivega dogodka, ko je nemški socialni dem. Masar slavil zasluge odstopa vsega župana dr. Okanika. Naglašal je med

drugim veliko razliko med dr. Okanikom in drugim mestnim odbornikom, ki je že dve leti izključen iz komunistične stranke, toda kljub temu še ni podal ostavke, dasi ga je komunistična stran-

Za zboljšanje železniškega prometa

Poročilo zborničnega tajnika Ivana Mohoriča na včerajšnji plenarni seji zbornice TOI

Sestavi železniškega voznega reda posebej za leto 1930, ki ga bodo podrobno pazili ter se aktivno udeležili vseh predprijav za sestavo novih načrtov. Tudi letošnja zbornica že sredi polletja poteka pismene ankete zbrala predloge gospodarskih krogov, kako bi bilo treba izpopolniti sedanji vojni red, da bi čimbolje odgovarjal potrebam rednega potniškega in gospodarskega prometa, da bi tudi v čimvečji meri vpošteval želje glede posebnega sezonskega tujnega in turističnega prometa v področju naše zbornice. Pismena anketa je prinesla veliko predlogov, med katerimi se jih nekoliko v danih priključkih še ne more udeleževati. Večina trgovskih organizacij je v toku ankete izjavila, da se s sedanjim voznim redom popolnoma zadovolji in da ne stavijo vsled tega nikakih izpreminjalnih predlogov. Priznati se mora, da je direkcija železnice v Ljubljani že v toku prejšnjih let v okviru danih možnosti vedno upoštevala zbornične predloge in jih, v kolikor so ji dovoljevala razpoložljiva materialna sredstva in smernice, ki jih je odredila za sestavo voznega reda Generalna direkcija D. Z. tudi praktično izvedla. Vozni red se v tehničnem oziru od leta do leta izpopolnjuje. Promet potniških in brzo-vlakov v področju ljubljanske direkcije kaže že od leta 1912 polno stalnost. Število vlakov od takrat pa do letošnje zime ni nič povečalo. Kljub temu so se v letošnji zimi morale izvršiti na zahtevo Generalne direkcije državnih železnice mnoge redukcije, akoravno je ljubljanska direkcija izjavila, da potniški promet v njenem področju ne dopušča nikakih omejitev in ukinitve. S 15. februarjem je bilo viz razlogov šteječe ukinitih 9 parov vlakov. Če pregledamo lego teh vlakov, pa moramo ugotoviti, da se razen pri enem paru z ukinitjem teh vlakov ni nikar ničesar priložilo in se vsled tega zbornični predlog glasi, da naj se

ukinjeni vlaki zopet v celotnem obsegu obnove

Med njimi je posebno važna obnova voznega para vlakov med Ljubljano in Mariborom, ker po sedanjem voznem redu med temi dvema gospodarskimi centri od 17. ure popoldan do 5. ure zjutraj nimamo nikakih potniških vlakov, marveč edino mednarodne brzovlake z zelo neugodno lego za krajevni promet. Ker je tarifa brzovlakov poleg tega za 50% dražja od potniške tarife in ker ustavljajo brzovlaki samo na dveh vmesnih postajah, ne morejo zadostiti potrebam lokalnega večernega in nočnega prometa.

V praksi zadeva sestava voznega reda v zborničnem področju na katere težko, ki se jih trenutno še ne da odstraniti. Med take težko spada v prvi vrsti

nezadostnost tirnih naprav v Zidanem mostu

Preureditev postaje je že letos pričela in za enkrat se bliža dovršitvi prve faze, namreč zgradbe železobetonskega mostu za direktni spoj obeh prog vzdolž Save. Tudi za prihodnje leto je za nadaljevanje del, kakor smo informirani, zasigurnih 8 milijonov kreditov v proračunu. Vendar se to še ne zadostuje. Potrebna je še nadaljnja preureditev železniške postaje v takem obsegu, da bi mogla hkratu sprejeti štiri vlake. Še letos se ne bo mogel promet preko Zidanega mosta vršiti neovirano.

Nadaljnja ovira za idealno sestavo voznega reda je

preobremenjenost proge

Zidani most - Zaprešič - Zagreb. Zbornica pri vsaki priliki zahteva zgradbo drugega tira in je to svojo zahtevo ponovila tudi na letošnjem izvoznem kongresu v Beogradu, ker je na to generalni direktor državnih železnice, izjavil, da so že izdelani načrti in troškoveniki za drugi tir. Za izvršitev načrta bi bila potrebna investicija ca. 150 milijonov dinarjev, katerih prometno ministrstvo v okviru rednih proračunskih kreditov ne zmore. Vsled tega bo zgradba drugega tira izvedljiva šele v zvezi s prihodnjim investicijskim posojilom.

S tako izjavo se odlašajo rešitev tega za naše gospodarstvo perečega problema do nedolgodnosti. Medtem je pa zadeva za nas nujna in se s takim odlašanjem nikakor ne moremo zadovoljiti. Sedaj vozi med Zaprešičem in Zidanem mostom na enotirni progi dnevno 40 vlakov in sicer 5 parov brzovlakov, 4 pari potniških in 11 parov rednih tovornih vlakov. Tudi tovorni promet na tej progi narašča, posebno odkar je bil dograjen drugi tir med Zemunom in Novsko ter vedno lažje obremenjuje progo. Otvoritev železniške zveze Rogatec-Krapina ne pomeni za tranzitni osebni in tovorni promet radi slabega ustroja proge Zabok-Krapina, kjer je dopusten največji pritisk 4500 kg na kolo, kakor tudi radi velikih klancev pri Smarju, ki znaša v smeri iz Rogatca proti Grobelnem 28%, nikake razbremenitve. Na sedanji obsavski progi je pet postaj, namreč Breg, Blanca, Rajhenburg, Dobrova in Savski Marof, ki sprejemajo samo po dva vlaka za križanje, vsled česar je promet še posebno otežen. Tretja velika ovira pri sestavljanju voznega reda je

sedanja potniška tarifa

ki določa za brzovlake za 50% višjo prevoznico ceno, kakor za potniške vlake. S tem je velikiemu delu potujočega občinstva otežena uporaba v večjem obsegu. Ako bi se pri nas uvedlo za uporabo brzovlakov samo 10 do 20% surtaks na potniško tarifo, kakor obstajajo v nekaterih inozem-

skih državah, bi lokalna publika lahko v znatno večji meri uporabljala brzovlake. Brzovlaki bi bili potem bolj frekventirani in izkoriščeni in odpadli bi eventualno celo nekateri potniški vlaki. Zato je živ interes gospodarskih krogov, da se dokler se potniška tarifa temeljito ne revidira, uvedejo vsaj pospešeni potniški vlaki v prometu na velike razdalje med Ljubljano, Mariborom in Zagrebom, ki bi se dotikali samo večjih krajev.

Končno je ovira pri sestavi voznega reda tudi to, da stoji Generalna direkcija na stališču, da naj se na glavnih progah za prevoz oseb ne prepuščajo mešani vlaki. Vsled tega načelnega stališča se dosedaj ni upoštevalo predlogov, ki so v gospodarskem oziru opravičeni in utemeljeni. Zbornica je mišljenja, da bi bilo potrebno, da generalna direkcija nekvarno temu splošnemu načelu izjemno vpoštevata specialne prilike, ki se pojavljajo na nekaterih kratkih progah in ki zahtevajo posebnega ozira.

Sestava voznega reda v zborničnem področju je težavna tudi radi tega, ker se mora v veliki meri jemati ozir na mednarodne zveze in na tranzitni promet, ki se vrši preko prog ljubljanske direkcije z notranjostjo države. Za tranzitni promet preko naših prog prihajajo vpoštev Italija, Avstrija in Madžarska, ki mejijo direktno na našo direkcijsko področje in s katerimi nas spojuje 11 železniških prog.

Ob tej priliki moramo s posebnim povdarkom ponovno zahtevati

otvoritev mednarodnega železniškega prometa

z Madžarsko na prekmurskih progah in sicer preko Hodoša in Dolnje Lendave, za kar se zbornica poteguje nepretrgoma že od leta 1924 naprej, pa se otvoritev prometa od naše železnice uprave brez zadostnih stvarnih razlogov vedno zavlačuje.

V okviru navedenih smernic in upoštevanju gornje nepravilnosti, se sestavljajo vsako leto v zborničnem področju vozni redi za 22 prog. Vsa spretnost obstoja v tem, da se omogočijo na glavnih prometnih križiščih v Jesenicah, Ljubljani, Zidanem mostu, Celju in Mariboru direktno in neposredne zveze na vse strani in od vseh strani in da imajo s stranskih prog interesenti po možnosti zvezo z vsemi vlaki na glavnih progah. Hrbišče voznega reda je torej glavna proga in od lege vlakov na tej progi je odvisen vojni red vseh lokalnih železnice, ki se nanjo priključujejo. Vojni red pa mora, kakor že uvidoma označeno, upoštevati poleg potreb rednega potniškega prometa tudi zahteve

sezonskega prometa

Zato je važno, da se ugotovi, kje se tak sezonski promet razvija, v katero dobo pada in kakšno intenziteto ima, da se določijo sezonski vlaki skladno s faktično sezono, ne pa šablonsko, da potem cele mesece kurzirajo direktni vagoni in vlaki prazni ali nezadostno izkoriščeni.

Nadaljnji moment, ki ga je treba pri sestavi voznega reda upoštevati, je vprašanje

nedeljskega in izletniškega prometa

Ta promet igra specielno za naše kraje veliko vlogo. Dosedanji vojni red mu že posvečajo pažnjo, vendar bi bilo železi, da bi se turistični promet z uvedbo nadaljnjih izletniških vlakov še bolj favoriziral in gojil.

Pri sestavi voznega reda je treba končno tudi upoštevati velike razlike, ki obstojajo med potrebami prometa ob delavniških napravah in ob nedeljah. Ob delavniških se prevažajo ljudje poslovno, so vezani na delovni čas, posebno delavci, ki se vozijo v industrijske kraje, dočim ob nedeljah vsi ti ozirji odpadajo. Potrebno je torej diferenciranje voznega reda za delavne in nedelje. Tudi to dejstvo je vo voznem redu na vrhniški, tržiški in kamniški progi že vpoštevano.

Naposlednjemora vojni red zadeti pravo sredino med prometom na večje razdalje in okoliškim prometom. Okoliški promet se razvija posebno med bližnjimi kraji ljubljanske, mariborske ter celjske okolice do 25 km ga je treba zadovoljiti s posebnimi izletnimi in večernimi eventualno tudi opoldanskimi vlaki. To potrebo upošteva načelno že sedanji vojni red, vendar je število vlakov med Ljubljano in Zalogo za bližnji promet postalo že nezadostno in ga bo treba povečati. Za pospeševanje bližnjega prometa bi bila od velike važnosti

uvedba lahkih železniških motornih vozil ali tirnih avtomobilov

kakor so v inozemskih državah že v prometu. Zbornica je že lani, ob priliki konferenice o voznem redu stavila direktij zahtevni predlog, vendar do danes ni prišlo do objavljenih uvedbe modernih motornih vozil. Zato ponovno prosimo, da se zbornični predlog glede moderniziranja železniškega prometa osvoji in čimprej izvede.

Za pravilno in objektivno presojo podanih predlogov za sestavo voznega reda, je treba predvsem točnega pregleda o obstojnosti vlakovnih zvezah. Pri tem moramo ugotoviti, da je na stranskih progah meja za pozne večerne in nočne zveze dana s tem, da nimajo nočne službe. To velja za dolenske proge, dravsko progo in vse lokalne. Preko dolne proge se vzdržuje no-

na služba samo v poletni sezoni, ker te proge niso urejene za brzovlakov promet, gre inozemski tranzit za naše Primorje preko Zagreba namesto preko Novega mesta in Karlovca. Sedaj vozi na posameznih progah sledeče število potniških vlakov:

Na gorenjski progi Ljubljana - Bistrica, ki je dolga 96 km, vozita dva para brzovlakov in trije pari osebni vlakov. Za bližnji promet iz Ljubljane do Jesenic (65 km) vozi še en nadaljni par osebni vlakov, a do Kranja še en par osebni vlakov, ki imajo vsi v Ljubljani zvezo proti Zidanem mostu, na vlake na Dolenjsko in proti Raketu. Poleg tega so na tej progi v obratu še trije izletniški vlaki v poletni dobi od 15. junija do 15. septembra. V interesu razvoja in popularizacije turizma bi bilo, da se izletniški vlaki na Gorenjskem razširijo tudi na zimsko dobo.

Na progi Jesenice - Planina, ki je dolga 28 km, vozijo sedaj trije pari potniških in trije sezonski vlaki. Železi bi bilo, da se mešani vlaki, ki vozi sedaj samo do Dovjega,

podaljša z bodočim voznim redom do Planice

Na tržiški progi, ki je dolga 18 km, vozijo trije pari mešani vlakov. Poleg tega vozi namesto ukinitvenega para ob ponedeljkih takozvani jejski vlak. Diferenciran vojni red med nedeljo in delavniki je sličen kakor na vrhniški progi.

Potrebna je

obnova ukinitvenega četrtga vlaka

Kamniška proga, ki je dolga 24 km, ima 3 pare potniških vlakov in en mešani vlak. Poleg tega sezonski poletniški vlak in jutranji delavski vlak do Ljubljane, vojni red v celoti zadovoljuje.

Glavna proga Ljubljana - Maribor, ki je dolga 155 km, ima sedaj pet parov brzovlakov in štiri pare potniških vlakov. Na delni progi do Celja se pridruži k temu za bližnji promet še en par potniških vlakov in do Zaloga dva para. Iz Poljčan do Maribora vozi za bližnji promet tudi poseben par vlakov. Želja interesov je, da bi se opoldanski vlak, ki odhaja ob 14.10 iz Ljubljane proti Celju podaljšal do Maribora in da bi se iz Maribora do Celja uvedel nov vlak ki bi odhajal v poznih večernih urah iz Maribora in omogočil povratek onim, ki ne dosežejo prvega poštne vlaka, ki odhaja že ob 17.20 uri iz Maribora. Poleg tega je potrebna obnova nočne potniške zveze med polnočjo in šesto uro zjutraj med Ljubljano in Mariborom, ki je za poslovne kroge zelo važna, ker dosepejo jutranji potniški vlaki sedaj komaj proti 10. uri v Ljubljani odnosno Maribor. Razen tega se predlaga obnova ukinitvenega opoldanskega vlaka med Celjem in Zidanem mostom z odhodom okrog 1. ure iz Celja, ki bi omogočila tudi zvezo na vlak proti Zagrebu iz Zidanega mosta. Tu gre za izjemno obnovo mešanega vlaka, ki je bil izredno dobro frekventiran in za celjski ožji okoliš, za kopališča v Laškem in Rimskih toplicah in ostale kraje do Trbovlja in Sevnice zelo važnega pomena.

Na lokalni železnici Slovenja Bistrica postaja - mesto ki meri 4 km, imamo sedaj namesto prejšnjih sedem parov vlakov dnevno samo štiri pare. Tako imajo v Bistrici zvezo pač vsi vlaki, ki prihajajo od severa, dočim vlaki iz juga nimajo zveze. Ker se z ukinitvijo treh parov vmesnih vlakov ni ničesar prišlo, predlagamo obnovo treh parov vlakov.

Na progi rogaške železnice, ki je dolga 32 km, bo nastala z otvoritvijo železniškega prometa iz Rogatca na novi progi do Krapine in Zaboka popolnoma nova situacija glede sestave voznega reda. Želja gospodarskih krogov je, da bi prometovala na celi progi od Grobelnega do Zaboka vsaj dva para direktnih vlakov, po en jutranji in en večerni. Ker bodo vozili direktni kurzirni vozovi v bodoče v Rogaško Slatino preko Zaprešiča in Krapine, bo s tem dana tudi možnost, da se upošteva davna želja šmarska interesentov za uvedbo drugega dopoldanskega vlaka s priključki na druge dopoldanske vlake v Grobelnem.

Na progi Celje - Dravograd, (82 km), vozita po sedanjem voznem redu dva vlaka skozi, druga dva para vlakov na samo od Celja do Velenja in obratno, en par od Velenja do Dravograda in še en dodatni par med Slovenjgradcem in Mežico. Lega vlakov je določena tako, da omogočuje priključnih postajah Celju in Dravogradu zveze v obeh smereh. Vojni red ustreza v celoti potrebam občinstva.

Na ozkotirni progi Poljčane - Konjice in Zreče, ki meri 21 km, vozita dva para vlakov skozi in imata v Poljčanah priključke v obeh smereh. Tudi tretji vlak, ki vozi samo do slovenskih Konjic ima priključek na glavni progi. Razen tega vozi še en par vlakov na delni progi iz Konjic v Zreče in obratno. Vojni red v splošnem zadovoljuje. Edini želji Konjičanov, da se podaljša opoldanski vlak preko Celja do Maribora, bo z novim voznim redom ustreženo, ker na večerni vlak iz Ljubljane na ozkotirni železnici nimajo priključka. Tudi se bo v novem voznem redu upoštevala, kakor smo informirani že lanskoletna želja glede zboljšanja priključkov.

(Konec jutri).

Žrtv umetnosti.

— Kam tak hite? —
— Psi grem iskat. Odkar se uči mo-
ja žena peti, je že trikrat zbežal.

Velik uspeh umetnikov = Fregoli Rette in Fatime =

Fregoli Retta in Fatima, ki sta z včerajšnjim nastopom triumfirala pred številno ljubljansko publiko v Unionski dvorani, nastopita tudi drevi ob 20. s popolnoma no im izbranim repertoarjem, ki bo zadovoljil slehernega obiskovalca. Povdarjati je treba, da sta umetnika z istim programom nastopila pred kraljevskim dvorom v Beogradu in žela najvišje priznanje.

Današnja predstava se prične ob 20.

Človeško okostje na Brinju

Ljubljana, 16. oktobra.

Včeraj popoldne so delavci, ki kopljejo temelje za novo ograjo na Brinju, kakih 50 metrov od ceste naleteli na preperelo človeško okostje. Obvestili so policijo, in na Brinje je odšla policijska komisija, obstoječa iz zdravnika dr. Avramovića in dežurnega uradnika, nadzornika Grudna.

Dr. Avramović je ugotovil, da je ležalo preperelo okostje najmanj 15 let v zemlji. Zdi se, da gre za 18-letnega mladeniča ali deklet. Točno se to ni dalo ugotoviti, ker je okostje razpadlo. Vse kaže, da je bil nesrečen — da gre za zločin, priča dejstvo, da je truplo zakopano popolnoma na samotni in samo pol metra globoko — umorjen. Policija je uvedla preiskavo, ki bo pa najbrž ostala brezuspešna.

Ciganska nadlega na Viču

Ljubljana, 16. oktobra.

Vič, Glince, Novo vas in vso bližnjo okolico je že dalj časa nadlegovala vsiljiva ciganska tolpa. Cigani so kradli po njah, pekli krompir, vlamjali v barake in kradli vse, kar jim je prišlo pod roke.

Tatvine so se vedno bolj množile. Včeraj je bilo prijavljeno, da so neznani storilci vlomili v puščico cerkve Sv. Antona na Viču, iz katere so pobrali približno 20 Din. Vlomilci so poskušali svojo srečo tudi pri baraki branjevke Marije Marn. Pri vlovu jih je pa nekdo zasledil in pregal. Policija je pri baraki našla več stvari, katere je spoznala za cigansko last. Zato je sklenila, cigane poloviti in pregnati iz viške okolice.

Davi je policija na konjih obkolila ciganski šotor, aretirala pet ciganov. Nikoličve družine in jih prepeljala v zapor, dočim so morale ciganke z vozovi zapustiti ljubljansko okolico. Nikoliči se bodo morali zagovarjati radi tatvine in vlomov.

Ilirska razstava

Vsak dan je bogatejša najinteresnejših predmetov in tudi listki z napisi so že nalepljeni ob vseh predmetih, da obiskovalci brez kataloga vedo njih pomen in izvor. Zato je tudi vsak dan bolj obiskana, seveda mnogo bolj številno kakor so umetniške in druge kulturne razstave, ker se za njo zanimajo najširši sloji. Dober obisk razstave je pa najboljši dokaz, kako živ je med nami še spomin na ilirsko dobo in kako lahko je obuditi čustva, ki dremljejo v narodu. Da simpatije za Francoze niso zaspale, priča veliko število spominov na one čase, ki jih ljudstvo hrani z največjim spoštovanjem kot dragocene relikvije. Če pa pomislimo, da je Avstrija hotela z ustanovitvijo kraljevstva Ilirije laskati našemu narodu in tako paralelizirati in vspavati mogočne vtise francoskih ilirskih pokrajin, na drugi strani je pa s pravo nemško natančnostjo vničevala vse, kar je karkoli spominjalo na svobodniško francosko vladanje ter z redovi, naslovi in častnimi darili in odkritih frankofilov vstvarjala tudi pod francosko vlado zveste Avstrijce, se moramo čuditi, da je ostalo še toliko predmetov, ki so med narodom ohranili topla čustva na čase, ki so nam obetali splošen napredek.

Poglejte samo, koliko stvari hrani samo Ljubljana, ki ji je posvetil dotik z božansko osebnostjo Napoleona ali jih je pa le rahla zveza z velikim cesarjem brez slabih namenov ozarila z mističnim ognjem relikvij in legend. Vsej opravi knezoškofski palače, ki je prešla pozneje v ljubljanske patricijske hiše, pripisujejo sedanji lastniki, da jo je rabil Napoleon in jo čuvalo z največjim ponosom. Ne samo zlate žlice in vilice, ki jih je galantni Anton Alojz poklonil svoji prijateljici grofici Stubenbergovi in so izložene na razstavi, temveč tudi postelje, kjer naj bi bil spal Napoleon, kar pa seveda ni mogoče, ker v Ljubljani ni prenočeval, hrani Čekinov grad. Zelo verjetno je, pa da sta ta dva posteljnika bila v Marmontovi rabi. Eno mizo, pri kateri je obedoval Napoleon v Logatcu, imamo na razstavi, drugo pa hrani g. dr. Globoknik v svoji vili v Kokri. Celo vrsto starin iz te dobe so dali na razpolago potomci družine Zeschakove, ki je bila v najnižjih stikih s francoskimi dostojanstveniki. Zlata tabatijera Hradeckega, francoska blagajna iz Kranja z Napoleonovim monogramom in francoskimi orli ter manjša blagajna, ki jo je Marmont poklonil Zeschkovim, kjer je redno občeval, glasno govore o ozkih stikih našega meščanstva v mestu in na deželi s francosko gosposko. Prelistajte samo matrike, ki jih je razstavila stolna župnija sv. Nikolaja, koliko ljubljanskih devic in vdovic se je pomozilo s Francozi.

Še tesnejši stiki se nam po očitujejo v knjigi rojstev. Bili so pač galantni časi in ni bilo tedna brez naidenčka. Dobro srce barona Žige Zoisa je bilo znano vsemu mestu in okolici in vsem tudi njegova vedno do kraja odprta palača na Bregu. Kako-

pak, da je bilo v njegovi veži največ nedencov. Pa so naši neoboglenega fantka v kamninu in dobri župnik ga je zapisal za Kamina, dol ob luži za vodo je pa v toplih odejeh začivala punčka in župnik ji je dal ime Lužar. Za botre tudi ni bilo težko. Tam v Gradišču na št. 55, kjer sedaj stoji visoke niše na Rimski cesti je taberna oče Jur Gaber, matrike mu po francosko pravijo »cabaretiers«, in ta dobričina je v tistih rodovitnih časih botroval vsaj petini malih ljubljancov, kakor nam skoro na vsaki drugi strani pravijo razstavljene krstne bukve. Pri botrinj v posebni sobi Jurjeve krčme je gotovo marsikaj kak francoski oficir privzdelil prtiček in pogledal v skremženi obrazek novega francoskega državljana s patriotskimi čustvi... Za pijačo je dal in zaženkal za ostrogami tiho poživljajoč: Allons enfant...

A. G.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes, Sreda, 16. oktobra 1929. katoliški: Gal, pravoslavni: 2. oktobra, Ortodoksni: 1. oktobra.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Prava: Nove sta s koro. A. Opera: Gorenjski slavček. D. Kino Matka: Diana (Oga Čehova). Kino Ideal: V službi pravice. Pro Ljubljanski dve: Junaška pesnica. Eksperimenti večer Fregoli R. e

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Svarik, Marija trg, Kurat, Gosposvetska cesta.

Prosveta

Jonny svira

Mislim, da v Ljubljani kmalu dosvira. Ali pa je že dosviral. Kajti današnji življenjski tempo se je tudi jazza, odkar ga živimo za vsakim ogled, že dokaj naveličali. Vsaka senzacija se pač hitro obrabi in potem nastopi dolgčas. Vendar je prav, da smo spoznali to delo, ki je vseskozi sodobno značilno, ki stremi po novih izrazih, po širši harmoniji in uporablja za svoj namen tudi disharmonije, znak vsega današnjega razkosanega in nejasnega čustvovanja, mišljenja in iskanja. Kfeneč je genijalen teaterski rutiner, nikjer prisiljen, nego zmerom naraven in logičen, skladatelj izrednega znanja, bogat v zamislih, poln dvotipa, barvite instrumentacije in rušitelj vseh tradicionalnih omejitev. Toda en »Jonny« zadošča, in vse kaže, da ne najde naslednika. Hvala lepa in — zbogom!

Sinočnja predstava je bila prava dobra, a ogrela ni niti malo in je bil aplavz zelo medel. Veljal je solistom, orkestru, zboru in baletu. Zanimal je g. Vičar kot gost v ulogi skladatelja Maksa, izrazito lirski tenor manjše probojnosti in simpatično tople barve. Pevce je očividno še v razvoju, tudi v igri še nesvoboden; v partiji Maksa se je uveljavil pač zadovoljivo, končne sodbe pa še ni mogoče odločiti. Odlični Jonny je bil zopet g. Primožič, poln razigranosti, grotesknosti in zmagovitosti po glasu in igri. Pevski izvirnost je bila v težki in naporni partiji operne primadone gđ. Majdičeva in igralski pravi imenitna sobarica, prožna in humorna g. Poličeva. Ustrezali so tudi vsi ostali. Opero je vodil temperamentno in krepko g. Neffat.

Fr. G.

»Gorenjski slavček« se ponovi kot prva repriza drevi v ljubljanski operi. Predelano in na novo naštudirano delo, ki je imelo v nedeljo velik spontani uspeh, se vzporedi nocoj v isti zasedbi kot v nedeljo. Sodelujejo: Majda — Španova, Minka — Ribičeva, Franjo — Gostič, Chansonette — Grba, Ninan — Popovičeva, Strukelj — Rumpelj, Rajdelj — Mohorič, Lovro — Janko itd. Režira prof. O. Šest. Dirigent: ravnatelj Polić. Predstava se vrši za abonente reda D.

O Raynolovi tragediji »Grob neznanega vojaka« piše znameniti italijanski kritik Adriano Tigneri med drugim takole: »Kakor »Gospod svojega srca«, je tudi »Grob« corneilovska tragedija, ki pa vendar v nasprotju s prvo zastavlja korenine v najaktualnejšo in najboljšejo realnost. To je tragedija borbe absolutnega z relativnostjo, borbe duha s prirojenostjo, borbe volje s strastmi, čudni in navadami, borbe idealov z resničnostjo. Tudi ti ideali nosijo, kakor v »Gospodu« tipično francoske poteze, to so ideali viteške časti, zvestobe dane besede, občanske kreposti, izločenjem vsega mističnega in nadnaravnega življa. To je junaški racionalizem in corneilovski voluntarizem. »Grob« ima vse karakteristične znake klasične tragedije, majhno število oseb, zgodbeneje dejanja v najmanjšo dobo (komaj sedem ur), napevni čustev, izbičanih do skrajnosti ter plemenito, vznešeno in stilizirano besedo. V nobenem drugem delu ne daje vojna občutiti svoje ogromne navzočnosti v toliki meri, kakor ravno v tej drami: poročna soba v samotni hiši, v pokopini tišini polja in noči, dvojica, ki čaka zarje, ki vrže oba spet v peklo življenja; to vse je veliko, stvariteljsko delo pravega pesnika. Premijera te drame bo v soboto 19. t. m. ob 20. Igrajo: g. Saričeva, g. Debevec in g. Skrbinišek. Režiser: g. Ciril Debevec.

Dnevne vesti.

— General Simović v Pragi. V ponedeljek popoldne je priletel z letalom mednarodne letalske družbe iz Varšave v Prago pomočnik poveljnika našega zrakoplovstva general Simović s soprogom. V Varšavi se je udeležil konference mednarodne letalske federacije. V Prago je prišel z namenom ogledati si industrijska podjetja, zlasti tovarne motorjev in letal in škodove zavode. Minister narodne obrambe je priredil večeraj gostu na čast diner. Na letališču so sprejeli generala Simovića še letalskega oddelka v ministrstvu narodne obrambe general Fajfer, poveljnik I. letalskega polka polkovnik Smetana, jugoslovanski vojaški ataše Tešanović, jugoslovanski letalski ataše kapitan Konjar in zastopniki Aeroklubu. Generalu Simoviću je dodeljen za časa bivanja v Pragi majar Pavliček.

— Izpembe v finančnih kontrolah. Na predlog finančne direkcije v Ljubljani je finančno ministrstvo odredilo, da se katastralna občina Vas v politični občini Remšnik izloči iz okolišila odelka finančne kontrole v Marenbergu in priključi oddelku finančne kontrole v Remšniku, obenem se pa priključi tudi odgovarjajoči del državnih mej. Katastralne občine Gibina, Rjavci in Slavičina v politični občini Sv. Andraž v Slovenskih goricah so izločile iz okolišila odelka finančne kontrole v Ptuj in priključi okolišila odelka finančne kontrole v St. Jurju ob Ščavnici. Občina Trbojnje se izloči iz odelka finančne kontrole v Pernici in priključi oddelku finančne kontrole v Dravogradu. Občina Sv. Anton na Polju, Sv. Primož na Polju in Vuzenica se izloči iz okolišila finančne kontrole v Pernici in priključi oddelku finančne kontrole v Marenbergu. Številni organi finančne kontrole pri oddelku izločene kontrole v Pernici se zmanjša za enega podrednika in enega pripravnika, dočim se pri oddelku finančne kontrole v Marenbergu za toliko poveča.

— Jugoslovanski reprezentančni ples v Pragi. Kakor vsako leto, priredi jugoslovenska kolonija v Pragi tudi prihodnje leto na dan Sv. Save reprezentančni ples. Pripravljali odbor je že naprosil kralja Aleksandra in predsednika Masaryka, da prevzame pokroviteljstvo.

— Udeleženci kongresa slovenskih filologov v Olomucu. V ponedeljek zvečer je prišlo v Olomuc 12 udeležencev kongresa slovenskih filologov v Pragi pod vodstvom vseučiliškega profesorja dr. Matije Murka. Večraj so se udeležili v Klastro-Hradisku svečanega odprtja spominke plošče Josefa Dobrovskega.

— Število katoličanov v Beogradu. V Beogradu prebiva 33.000 katoličanov in sicer 11.750 Hrvatov, 5334 Slovencev in 9000 Nemcev, 5000 Madžarov, 494 Francozov in 337 Italijanov.

— Sokolska loterija. Odbor za zgraditev Sokolskega doma v Beogradu priredi loterijo, katere čisti dobiček je namenjen zgraditvi doma. Loterija bo obsegala 1000 lepih dobikov. Srečke so po 10 Din in se naročajo v Beogradu, Kosmajka 9. Pozivamo Sokole in prijatelje Sokolstva, naj pridno segajo po srečkah beogradskega Sokola, da bo prvi Sokolski dom v naši prestonici čimprej dograjen. Temeljni kamen je bil svečano položen 6. t. m.

— Smrtna kosa. Večraj je preminil v Ljubljani čevljar mojster g. Peter Lukša. Pokojni, ogleden ljubljanski obrtnik, je bil oče splošno znanega in uspešnega g. Lukasa v Celju. Dočkal je visoko starost 75 let. Pogreb bo jutri ob 16.30 s hraniliščne ceste 6. Blag mu spomin! Težko prizadetih rodbini naše iskreno sožale!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina oblačno in topleje vreme. Tudi večraj je bilo po vseh krajih naše države več ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 24, v Zagrebu, Beogradu in Skoplju 17, v Mariboru 15, v Ljubljani 14,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769,8 mm, temperatura je znašala 9,5 stopinj.

— Dve težki nesreči. V bolnico so večraj pripeljali žrtvi dveh težkih nesreč. V Kranju je večraj popoldne avtomobil trčil v kras povozil 15letnega mizarkega vajenca Franca Dogana. Avtomobil mu je šel čez desno nogo in ga poškodoval tudi po glavi. Fantove poškodbe so precej težke.

— V Zadobovi je večraj popoldne povozil neki voznik iz Beričevega delavka Marijo Vrečarjevo iz Zaloge. S težkimi poškodbami, razmesarjeno levo in desno roko so prepeljali Vrečarjevo v bolnico.

— Samomor 77-letne starke. Pri kopanju na otoku Molato so potegnili iz morja truplo neznanke utopljenca. Oblasti so sumile, da je bil neznanec najbrž umorjen in zato so odredile obdukcijo trupla, ki pa ni dosegla zaželenega uspeha. Te dni je policija prešla iz Zadra obvestilo, da ugotovijo biti utopljenec identičen z madžarskim inženjerjem Alfredom Arturjem Heumannom, ki se je vozil s parnikom iz Lošinja

v Zadar, a je med vožnjo brez sledu izginil. Morda je Hauman izvršil samomor ali pa je postal žrtev zločinca.

— Ljubezniva žena. Poestnik Stjepan Marković iz Siska se ni razumel s svojo ženo, kar je bilo končno razumljivo, kajti mnz je star že 60 let, žena pa šele 34 let. Marija se je kmalu naveličala priletnega in nervoznega moža in spečala se je z nekim fantom, čeprav ima z možem tri otroke. Mož je zvedel za ženino razmerje in posledica so bili neprestani prepri. Položaj se je še poslabšal, ko je žena zahtevala, naj mož prepiše del posestva nanjo. Marković je dobro vedel, kam pes taci moli, pa ni hotel prepisati imetja. V nedeljo sta se zakonca zopet spila. Mož se je končno naveličal prepri in odšel je v stajo, kjer je legel spat. Žena je medtem zasnovala peklenški načrt. Stajo je zažgala. Okoli 9. je v Osičku izbruhnil velik požar. Gorelo je pri Markovićevih. Gasilci so ko. mal pogasilil ogenj in rešili Markovića, ki je bil zaklenjen v staji. Ljubezniva žena, ki se je hotela odkrižati moža, je policija aretirala.

KINO
DVR
LJUBLJANSKI
Junak vseh junakov
BUCK JONES!
JUNAŠKA DESNICA
Ob 4., 7., 9., 11. in 12. ur

— Atentat na ljubčka. V nedeljo zvečer se je odigrala na promenadi v Novem Sadu zanimiva tragikomedija. 24-letna Marta Lavrinac je polila svojega nezvestega ljubčka Mila Jovanovića z lužno razstopino po obrazu in ga težko poškodovala. Jovanovića so morali prepeljati v bolnico. Oslepel je na desno oko, bati se je pa, da izgubi tudi levo. Marto je policija aretirala. Priporočila je, da je imela z Jovanovićem ljubavno razmerje, ki ni ostalo brez posledic. Jovanović se pa za otroka ni brigal in začel je tudi njo zanemarjati. Pozvala ga je večkrat, naj se pobriža za otroka in njo, pa se ni zmenil. Nedavno ji je dete umrlo in sklenila je osvetiti se nezvestemu ljubčku. Policija jo je izročila sodišču.

Iz Ljubljane

— Iz študijsko potovanje direktorja Higijenskega zavoda. V ponedeljek 21. t. m. odputuje direktor Higijenskega zavoda dr. Ivo Pirca na 6-tedensko študijsko potovanje po Evropi. G. direktor si bo ogledal najvažnejše higijenske ustanove v Bolgariji, Madžarski, Avstriji, Češkoslovaški, na Poljskem, v Nemčiji in v Holandiji. Potovanje je omogočila Rockefellerjeva fundacija.

— Iz Podružnice Pošte hranilnice v Ljubljani se prešli v soboto, 18. t. m. v svojo novo palačo na Aleksandrovi cesti. Radi selitve bodo vsi njeni oddelki (tudi blagajna) na ta dan poslovali za stranke samo do 12. ure. Od ponedeljka, 21. t. m. dalje bo poslovala podružnica v novem poslopiju.

— Iz Eksperimentalni večer Fregoli Rette. Sreči je priredil znani fakir Fregoli Retta s svojo ženo Fatimo zanimiv eksperimentalni večer z bogatim sporedom in številno ljubljansko občinstvo je v splošnem zadovoljil. Poleg dobro uspešnih trikov, magičnih čudežev, trebusnega govora, iluzije in drugih eksperimentov je vzbudil precejšnjo pozornost okulturni eksperiment Rette-Fatima. Retti je Fatimo hipnotiziral in jo spravil v kateleptično stanje, v katerem je bila Fatima neobčutljiva. Najpreje je ohromela njena desna stran, dočim je bila leva stran popolnoma normalna, je bila desna otopena in neobčutljiva. Retti in drugi so jo lahko na desni strani zbadali in prebadali, pa se ni ganila. Pozneje je ohromela popolnoma. Retti jo je položil med dva stola in stopil nanjo. Zelo posrečeno so bili tudi drugi eksperimenti. V trance-stanju je Fatima z zavezanimi očmi in obrnjena s hrbtom proti občinstvu točno označila vse predmete, navedla imena in številke stvari, ki jih je bil Retta nabral pri publiku in jemat sredi dvorane iz klobuka v roko. Koncentracija duševnih sil je bila zelo naporna za oba. Retti ponovi nastop danes in jutri in sicer vsak dan z drugačnim sporedom.

— Iz Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja do 12. oktobra 1929 iskalo dela 5579 moških, 1186 žensk, skupaj 6765 brezposelnih. Prostim hset je bilo 3621 moških, 675 žensk, skupaj 4296. Posredovanj se je izvršilo 2982 moških, 489 žensk, skupaj 3471. Odpotovalo je 1491 moških, 60 žensk, skupaj 1551. Odpadlo je 666 moških, 401 žensk, skupaj 1067. Dne 12. oktobra 1929 se nahaja v evidenci 490 moških, 236 žensk, skupaj 726 brezposelnih. Delo išče: moški: 12 hlapecev, 1 drvlar, 1 pečar, 2 željlarja, 7 kovačev, 8 železostrograrjev, 2 kleparja, 1 brusar, 1 orodja, 1 graver, 1 strojni tehnik, 8 strojni ključavničarjev, 1 elektro-mehaničar, 2 elektromonterja, 2 lesostrograrja, 1 rezbar, 5 urarjev, 14 mizarjev, 3 koljarji, 6 žagarjev, 1 pletar, 1 sedlar, 1 dežnikar, 2 usnarja, 2 tapetnika, 34 krojačev, 19 čevljarjev, 1 čevljarški pripravevalec, 4 knjigovezi, 1 kartonažni delovodja, 5 mlinarjev, 12 pekov, 4 mesarji, 5 natakarjev, 2 slikarja, 2 gradbeni tehnika, 1 črkostavec, 2 pisarniških slug, 43 pomožnih tovarniških delavcev, 15 kurjačev, 5 avtomehaničkov, 48 trgovskih pomočnikov, 79 navadnih delavcev, 19 knjigovodij, 43 zasebnih uradnikov, 2 lesna manipulantna, 1 ekonom, 15 stavb. ključavničarjev, 6 vajencev; ženske: 10 pisarniških moči, 8 kontoristinj, 8 prodajalk, 1 hotelska blaginčarica, 1 gostilniška kuharica, 10 natakaric, 5 šivilj, 1 šivilja perila, 1 šteparica, 3 šivilje elamnikov, 23 navadnih tovarniških delavk, 56 ddnaric, 2 socarici, 11 kuharic, 43 služkinj, 5 postrežnic, 2 va-

jenki. Delo je na raspolago: moškimi: 8 hlapecem, 3 mizarjem, 30 čevljarjem, 6 sidlarjem, 3 tesarjem, 2 pleskarjem-soboslikarjem, 1 oodarju, 1 kamnoseku, 2 pečarskim pomočnikom, 5 kleparjem, 100 navadnim delavcem, 1 slaščičarskemu pomočniku, 1 pekovekemu pomočniku, 400 tesarjem, 1 stavb. ključavničarju, 1 steklarskemu pomočniku, 1 sedlarskemu pomočniku, 30 rudarjem, 3 krojaškim pomočnikom, 2 kranarjem, 1 litografu, 3 kravarjem, 1 optikarju, 15 vajencem; ženskam: 2 pletilkam, 2 služkinjam, 2 kmečkim deklam, 1 postrežnici, 4 vajenkam.

— Iz Okultistično-fakirski eksperimenti. Drevi se vrši v veliki Unionski dvorani II. večer okultistično fakirskih eksperimentov g. Fregole Rette in ge. Fatime. Vsa izvajanja na večerih, ki jih prireja Fregoli Retta in Fatima so zelo zanimivi ter vzbujajo povsod največje zanimanje. Eksperimenti se dele v dve skupini. V prvi so čisto navadni triki ki alone na izredni spretnosti izvajalca, drugi del eksperimentov pa sloni na skoro nepojasnjenih pojavih sugestije in telepatije. Prvi del sporeda opravi g. Retta z neverjetno sigurnostjo in izurjenostjo. Razne demonstracije so naravnost nerazumljive za gledalca, čeprav vemo, da je to pravzaprav trik, ne moremo verjeti svojim očem. Popolnoma drug značaj pa imajo eksperimenti iz sugestije in hipnoze, ki se vrše nad živimi osebami. G. Retta in ga. Fatima imata kolosalno garderobo in tudi v tem pogledu frapirata občinstvo. Predpoda vstopnice v Matični knjigarni.

— Iz Trnovani so tili. Zadnjič smo poročali, da so bili v nedeljskem sprevodu vsi štirje okrašeni vozovi z Viča, kar pa ni povsem točno, kajti prvi in najlepše okrašeni voz (koleselj) je bil iz Trnovaga. V njem sta se vozila neka študent in študentka iz Trnovaga.

— Iz Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov sekcija Ljubljana vabi na predavanje ki bo v petek 18. t. m. ob 20. v lastnem družabnem lokalu na Kongresnem trgu 1. Predaval bo g. inž. Gvido Gulic o predmetu: Rosinov diagram It in naša kuriva. Vabljeni so člani in vsi, ki se zanimajo.

— Iz Trgovskim in drugim zasebnim nameščencem. Po večletnem tihem. neumornem delu za svoj obstoj, sklicuje Trgovsko bolnišnico in podporno društvo v Ljubljani za nedeljo dne 20. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v dvorani palače Delavske zbornice svoj občni zbor, katerega dnevni red vsebuje kot glavno točko odobritev novih društvenih pravil ki vsebujejo temeljna določila o izvedbi višjega zavarovanja. Za bolniško blagajno društva je pred kratkim minister za socialno politiko odobril pravilnik kot dopolnilo k štatuatu OUZD in s tem činom priznal blagajni trden pravni temelj. Društvo pa očee svojim članom na podlagi neznatnega povišanja mesečnih premij nuditi več, ko daje bolniška blagajna na podlagi zakona o zavarovanju delavcev,

Ravnatelj higijenskega zavoda o obrtni higijeni

S snočnega predavanja zdravnika dr. Pirca o samaritanskem tečaju Rdečega križa

Ljubljana, 16. oktobra.

Direktor Higijenskega zavoda dr. Ivo Pirca je imel snoči ob številni udeležbi delavskih slojev zanimivo predavanje o obrtni higijeni, ki zadeva samo pri OUZD 80.000 zavarovancev. Iz obširnega predavanja posnemamo:

Zaposlenčeva zmožnost za delo raste in pada med dnevom, tednom, mesecem ali letom. Vaia in utrujenost vplivata poleg različnih drugih duševnih in telesnih okoliščin nanjo. Raztresenost, slaba volja, prenapornost, dolga pot na delo, slabe socialne ali gnotne prilike in še marsikaj drugega zmanjšuje delazmožnost. Zjutraj delazmožnost se ni popolna, marveč se šele počasi razvija. Nekaj časa ostane na višku, nato pa zopet pada do obeda, med odmorom se zopet dviga in tudi po odmoru, a ne doseže dopoldanskega viška, nato pa zopet rapidno pada.

Delovni čas je treba omejiti

Dokazano je, da se da isto delo napraviti pri ekonomični razdelitvi včasih tudi v krajši dobi, če smo poskrbeli za počitek. Predolgo delo, n. pr. 12-urno, je škodljivo. Zmožnost za delo se zmanjša, ker telo oslabi, za utrujenostjo se pojavi izmučenost, ko organizem ne more izgube nadomestiti. Delo nad 10 ur, nočno delo in delo mladotelnih vpliva v naznačenem smislu. Delovni čas je treba torej omejiti, odpraviti nadure, skrbeti za opoldanski vsaj enourni odmor, za prost dan v tednu in letni odmor, ki naj šteje vsaj 10 dni in se z leti večja.

Zaposlitev žensk in mladotelnih je škodljivo

Zaposlitev žensk zlasti v industriji povzroča mnogo več škode nego zaposlitev moških in je škodljiva tudi za bodočo generacijo. Zaposlitev žensk se je razvila zlasti v zadnji svetovni vojni in je še vedno prevelika. Oškodovano je tudi družinsko življenje in vzgoja otrok.

Se mnogo bolj je škodljiva zaposlitev mladotelnih v poklicih, ki so za mladotelnost pretežki. Vse one škode, ki nastopajo pri odraslih, vplivajo pri mladotelnih še bolj. Zaposlitev mladotelnih pod 14 letom je sicer že po zakonu prepovedana, vendar se ta naredba mnogo krši.

Pri izbiranju poklica sodeluj zdravnik

Posvetovanje o poklicu nima samo naloge ugotoviti zdravstveno stanje osebe,

za kar je nujen občni zbor in odobritev novih društvenih pravil. V največjem interesu zavarovanih članov je torej, da v čim večjem številu posetijo občni zbor in s tem dokažejo, da jim je pri sreju napredek in procvit njih zavarovalne institucije, ki že dolga desetletja vrši važno funkcijo v socialnem zavarovanju trgovskih in drugih zasebnih nameščencev v Sloveniji. Z gnotno in moralno podporo od strani nameščencev, kakor tudi poslodavcev naj postane Trgovsko bolnišnico in podporno društvo zares jak čuvar bitnih socialnih interesov naših nameščencev in ta cilj naj doseže s svojo manifestacijo in afirmacijo ob polnoštevilni udeležbi članstva in drugih interesiranih činiteljev na nedeljskem občnem zboru.

— Iz Ženski Pokretz javlja svojim članicam, da odpade sestanek, ki bi se moral vršiti v četrtek 17. t. m. Na prihodnjem sestanku, ki ga bomo pravočasno javili, bo poročala ga. Minka Govekar o kongresu Narodnega ženskega saveza v Splitu, na kar že danes opozarjamo članice vseh ženskih društev.

— Iz Privatna bolniška blagajna »Merkur« v Zagrebu, poverjenstvo Ljubljana, Resljeva cesta 13/1, levo, tel. št. 20-74 sprejema prijave od 9—14 ure. 582/n

— Iz Nesreča epileptika. V ponedeljek zjutraj sta prišla na dolensko stražnico zakonca Ivan in Antonija Sluga, stanujoča na Lžanski cesti. Mož je na desni roki, kjer sta mu manjkala dva prsta, močno krvavel in žena je prosila, naj ga obvežejo. Na stražnici so Slugo obvezali, na kar je bil z rešilnim vozom prepeljan v bolnico. Sluga je na stražnici povedal, da ga je v bližini dolenskega kolodvora napadla božast in da ne ve, kaj se je z njim zgodilo. Najbrž je padeel pod vlak, ki mu je odtrgal prete na roki.

— Iz Usoda izgubljenke. Danica T. je izgubljenka, ki je imela že opetovano opravo s policijo, sodiščem in bolnico. Lani si je hotela v policijskem zaporu končati življenje. Pogoltnila je več črepi, pa so il še pravočasno rešili življenje. Večraj je pa bila izločena iz bolnice, kjer je ležala in se zvičala v krčih neka mladenka. Kraj nje je ležala steklenica z lizolom. Ugotovili so, da gre za Danico T. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji izprali želodec in je že izven nevarnosti.

— Iz Pes nevarno ogrizel otroka. Na Kette-Murnovi cesti se je večraj popoldne igrala na dvorišču neke hiše šletna učenka Vlasta Kržan. Na dvorišču je privezan hud pes čuval, ki se je nenadoma odtrgal z verige in se zapodil v nič hudega slučeteza otroka. Pes je deklico nevarno ogrizel na roki in na nogi ter po životu. Na nogi ji je iztrgal cel kos mesa. Otroka so prepeljali v bolnico.

— Iz Risalna oradja kupite najboljši pri Fr. P. Zajec, izprašan optik, Ljubljana, Stari trg 9. 85 T

marveč mora tudi določiti, koliko je oseba zmožna za ta ali oni poklic. Zakaj je n. pr. v krojaški obrti tako mnogo tuberkuloze? Ta pojav nam postane takoj umljiv, če premislimo, kdo stopa v krojaško obrt. Za krojača navadno določijo starši dečka, ki je telesno slaboten, ki morda tudi že ima kati tuberkuloze, češ za drug posel ni sposoben. A prav ta poklic ni za slabotno konstitucijo. V današnji dobi socialne, moralne in gospodarske obnove je bolj ko prej zahtevati, da je na pravem mestu pravi človek, t. j. telesno in duševno čil. Zato je nujno potrebno ugotoviti one telesne in duševne zmožnosti, ki jih brezpozgojno zahtevajo posamezni poklici.

V zadnjem času so začeli duševne sposobnosti tudi s poskusi ugotavljati. Tako n. pr. preizkušajo s posebnimi aparati tramvajske voznike, šoferje, strojevodje glede njih razuma, zavednosti, odločnosti in neustrašenosti. Psihotehnična preiskava se nanaša tudi na pazljivost, raztresenost, rabo roke in očesa, občutljivost itd.

Nevarnosti, katerim je delavstvo izpostavljeno

Najhujši delavčev sovražnik je prah. Prah nastaja v vseh obratih, vendar ni vsak škodljiv. Kovinski prah, prah od stekla in od kamena, povzroča n. pr. neznatne ranice na sluznici, v sapniku in v pljučih. Tako se tudi tolačci visoka umrljivosti za tuberkulozo med brusarji železa in stekla ter med kamnoseki. Prah od volne draži sluznice. Prah od moke in lesa draži sluznice in duši drobne produšnice in s tem zmanjšuje dihalno površino. Približno polovica prahu ostane v nosu, ako je nosna sluznica zdrava. En del prahu se izkašlja iz sapnika in pljuč, ostanek pa ostane v pljučih. Zato morajo imeti delavci v poklicih, kjer se razvija mnogo prahu, popolnoma zdrava pljuča, sapnik, žrelo in nos, da je delovanje teh organov v boju proti prašenju uspešno.

Zrak v obratih ni nevaren samo zaradi prahu, ki je v njem, marveč tudi zaradi plinov in hlapov. Po njihovem vplivu nastajajo obrtna zastrupjenja. Najbolj pogosto se pojavljajo zastrupjenja s svincom, ki ga najdemo med pleskarji in črkoslikarji, v rudnikih za svinčeno rudo, v tovarnah za izdelovanje barv in akumulatorjev, v tiskarnah, v kemični industriji, pri izdelovanju predmetov iz svinca itd. Da se ne zastrupimo s svincom, je potrebno, da se umivamo s toplo vodo in milom, si svažimo zobe in izpiramo usta ter oblačimo delovne obleke. V ogroženih obratih so potrebne periodične preiskave nameščencev.

Silnejše kot pogubonosni

zobni kamen mora biti protisredstvo, da se ohrani lepo zobovje. Dokazuje za te blagodejne lastnosti že nad 40 let doprinaša

KALODONT Zdravi zobje

Druge nevarnosti v poklicu so: dolgo, trajno delo od blizu, ki ga n. pr. vrše pisarji, urarji, tiskarji, krojači, šivilje itd., škoduje očesu, da postane kratkovidno, zlasti če je razsvetljava preblava. Oko se pokvari tudi s tem, da drobci kovine ali kamena odlete vanje, n. pr. pri kovačih, ključavničarjih, kamnosekih. Tudi zaradi nepravilne drže pri delu trpi zaposlenec škodo in tako nastajajo pri nekih in omih, ki morajo stati, ikasste noge in pri slednjih še ploščate noge in krčne žile n. pr. pri natakarjih. Stalno sedenje pri pisarjih povzroča okroge hrbet in utesnitve prsnih in trebušnih organov s vsemi neprijetnimi posledicami (z zaprtjem, hemoroidi).

Zakaj se dogajajo nesreče

Največ nezgod nastane proti koncu dnevnega delovnega časa in proti koncu tedna kot znamenje raztoče telesne in duševne utrujenosti. Zvišano je število nezgod tudi v dnevih po nedeljah in praznikih, za kar je iskati vzroka v nepravilni porabi prostega časa in v alkoholizmu. Med posameznimi poklici se pripeti največ nezgod med vozniki (20 med 1000 zavarovanih), nato med delavci v kamnolomih, rudnikih, pri plovbi, v pivovarnah, v stavbarstvu, v gozdu, v industriji železa in jekla in končno med ostalimi. Najmanj je nezgod v tobačnih tovarnah (1/2% na 1000 zavarovanih).

Pri nastajanju nezgod zelo mnogo sodelujejo razni činitelji, kakor slabe varnostne naprave v obratih, pomanjkanje izurjenega delavstva, neopreznost, lahkomi-selnost, alkoholizem delavstva, nezadostno poznanje obrtnih nezgod in še mnogi drugi. Da se nezgode omeje, so izdani zakonski predpisi. Stroji morajo biti tako zavarovani, da je nezgoda izključena. Rabijo tudi že stroje, ki se sami ustavijo, če pride delavec preblizu ali če napravi nepreviden okret. Ostrine, rotacije in transmisije morajo biti pokrite. Zelo potreben je tudi pouk delavstva o nastajanju in odvrčanju nezgod.

Iz Celja

c Žalni dan vojnih invalidov v Celju. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov praznuje v smislu društvenih pravil dne 19. t. m. žalni dan v spomin padlih in umrlih borcev naše domovine. V ta namen se bo brala omenjenega dne ob 8. v župni cerkvi sv. Danijela spominška maša zadušnica, h kateri se vabijo vse državne in javne korporacije.

— Razne izgube in najdbe. Izgubljena je bila 11. t. m. zvečer med potjo od meščanske šole do vile Livade v Gaberju kompletna vojaška službena sablja. — Alojz Kranjc iz Gosposke ulice je našel na klopi na levem Savinjskem bregu sivojavkasto čepico, Alfonz Pipan pa je našel modro čepico na Glaziji. Ela Vok, stanujoča za Krešico, je našla v gozdu nad mestnim parkom žrnousnjato ročno torbico, v kateri sta se nahajala rožni venec in umetno zobovje.

— Pretep v kolodvorski čakalnici. Predvečerašnjim zvečer je napadel 16letni tovarniški delavec Viljem B. iz Gaberja brez vsakega povoda vajenca pri žični industriji v Gaberju Karola Pristovška iz Stor in ga tako pretepel po obrazu, da je prišel deček krvaveti iz večih ran. Napad se je izvršil v kolodvorski čakalnici. Pri zaslišanju je napadalec izjavil, da je pretepel dečka iz enostavnega razloga, ker se mu je smejal.

— Brivnice morajo biti ob nedeljah zaprte. Brivska zadruga v Celju je sklenila, da morajo biti brivnice ob nedeljah od 1. oktobra dalje ves dan zaprte. Te določbe se preteklo nedeljo nista držala dva brivska mojstra v Gaberju in sta bila zaradi tega ovadena obrtni oblasti.

— Izgubljena listnica. Marija Šlander iz Koinice pri Celju je izgubila v soboto dopoldne v Celju, gredoč po Glavnem trgu in Prešernovi ulici, rdečo usnjato listnico, v kateri je imela 100dinarski bankovec.

Augustus Muir

Črna maska

Roman

— Odnosite to svečo v prvo nadstropje v spalnico. Na levi strani je Marlowa spalnica, če se ne motim. Pojdite tja in pokažite se pri oknu, toda samo za trenutek. Potem se hitro vrnite, svečo pa pustite gori. Tiho se splazite skozi stranska vrata iz hiše in hitite čez travnik k avtomobilu, čim bo pot prosta.

— Ne razumem vas, — je ugovarjala Rosamunda. — Pa vendar ne mislite, naj grem sama?

— Da, tako je.

— Zakaj bi pa ne mogla skupaj? — je vprašala z drhtečim glasom.

— Ker Colensovi pajdaši niso tepci. Pri stranskih vratih bo gotovo kdo na straži. Stavim glavo, da bodo vrata zastražena. Jaz jim poskrbim ta čas za zabavo pri glavnih vratih, da se zbežijo vsi pred njimi. To vam odpre pot. Pridem za vami, čim opravim z njimi. Ste razumeli? Vzemite torej svečo in pojdite v Marlowo spalnico. Da ne pozabim, ali je imel Marlow avtomobil?

— Da, dvosedežni avto.

— Kje je garaža? Ali ni za hišo?

— Ne. Garaža je ona belo pleskana kopa blizu glavnega vhoda na vrt. Odpira se s ceste.

— Res? Hvala bogu. To se kot našaš ujema z mojim načrtom.

— Toda Marlowega avtomobila ne potrebujete, kaj ne, da ne?

— Seveda ne, Colenso in njegovi pajdaši pa mislijo, da ga potrebujem. Bila je prava sreča, da sva zgrešila pot in pustila avtomobil pod hribom. Je sicer malo od rok, toda avtomobil je vsaj na varnem. Kje je ključ od Marlowe garaže?

— Odšla je v vežo in odprla predalček v miznici.

— Marlow ga je spravil v tale predalček. — V eni roki je držala svečo, z drugo je pa iskala ključ. — Evo ga, — je dejala in izročila Hepburnu velik ključ, katerega je spravil v žep.

— Hvala. Zdaj pa poslušajte, Rosamunda. Povedal sem vam točno, kaj morate storiti. Počakajte tu dve ali tri minute, da se prepričate, če je pot prosta, potem pa smuknite skozi stranska vrata in tecite na vso moč čez travnik. Če me ne bo v desetih minutah za vami, vedite, da imam zanimiv pogovor s Colensom ali z njegovo bando. Ne smete me čakati pod nobenim pogojem. Zmate šofirati?

— Prišla je, toda njen obraz je izdal razočaranje, katerega Hepburn ni hotel opaziti.

— Zna? Imenitno. No, torej, če ne pridem za vami, me ne smete čakati. Krenite na glavni cesto in odpeljite se naravnost v London. Poiščite mogoč prijatelja Croziera Tatu in mu izročite tole pismo. Saj bi ga moral itak oddati na pošto — bo vam vsaj verjel, da vas pošiljam jaz.

— Stisnil ji je pismo v roko obenem z drugim, namenjenim lakajju Meikleju.

— Zaupajte Crozieru Tatu. On vas v

zaski ne bo zapustil. Bo že sam vedel, kaj je treba ukreniti. Čim zve, da sem v nevarnosti, mi prihiči na pomoč. Da, zaupajte Crozieru Tatu. Upam pa, da njegove pomoči sloh ne boste potrebovali. No, torej, zdaj pa na delo, če ste pripravljeni. In pogum velja.

— Je prišel za ključko, ko se je naenkrat ustavil in ozrl.

— Rosamunda se ni gnila. V roki je držala prižgano svečo, njene oči so bile široko odprte, zenice razširjene in v njih je žarel nekaj, česar ni razumel. Počasi se je obrnil in stopil k nji.

— Kaj vas se vznemirja? To moram storiti. To je naša edina nada.

— Slišal je, kako težko diha in kako se komaj premaguje, da ne zaplaka. Položil ji je roko na ramo in ji pogledal v oči.

— Bi mi radi še kaj povedali? Kar na dan z besedo. Kaj se bojite zame?

— Povesila je oči.

— To je grozno — grozno. Bila je intriga, intriga od začetka do konca. A zdaj je to brutalna sila in — in umor. In vi ste v to zapleteni, vi, ki tega niste zaslužili! Meni na ljubo tvegajte svojo glavo. Ti lopovi so zmogli vsega. Sami dobro veste, kakšni so, Marlow je spoznal to prepozno. Ne, ne smete iz hiše! Slišite! Ne smete!

— Postavila je svečo na mizo, njene roke so se iztegnile in krepko stisnile Hepburnove prste.

— Nekaj trenutkov sta stala tako in si gledala v oči, potem jo je pa Hepburn objel čez pas.

— Pogum, draga moja, — je zašepetal vidno ginjen. — Mislim sem, da se bojite zame. To vam ne bo nič koristilo. Če bi zbežala oba skozi stranska vrata, bi nama pretela smrtna nevarnost. Planili bi na naju, predno bi prestopila prag. Kaj ne vidite tega? Kar se pa tiče tega, da sem zapleten v to kašo, ne smete misliti, da se jezim na vas. Saj sem našel novega prijatelja, kaj ne?

— Da, — je odgovorila z drhtečim glasom. — Tega vam nikoli ne pozabim.

— No, torej, tu je vaša sreča, — je nadaljeval Hepburn smeje. — Hitro v Marlowo spalnico. Čim stopite v njo, odidem v garažo.

— Zrl je za njo in poslušal njene korake, dokler mu ni izginila izpred oči. Slišal je, kako je stopila v Marlowi spalnici k oknu, kako ga je odgnala in se ustavila pri njem. Zdaj je bil na vrsti on. Obrnil se je k vratom, jih odprl na stežaj in stopil iz hiše.

— Kakor da se je še nečesa spomnil, je zaklical nazaj v hišo:

— Ta čas pripravim avtomobil. Ali ne bo trajalo predolgo?

— Potem je zaprl vrata in krenil po stezici čez vrt.

— Njegovo uho, vajeno nočne tišine, je prestreglo šum za grmom na levi strani. Na drugi strani je zaskripal pesek. Potem je bilo zopet vse tiho.

— Ustavil se je in ozrl. Okna na obeh straneh glavnih vrat so bila sicer zagrjena, toda videlo se je, da gori v dimnici luč. Gori v Marlowi spalnici je majal veter zastor na odprtem oknu, a spodaj se je videl strop, na njem pa odsev sveče.

Očetovstvo se po krvi ne da dokazati

Ljudi delimo po krvi v štiri skupine — S preizkušnjo krvi se da dognati, da navedeni ni oče nezakonskega otroka

Važnim vlogam, ki jih igra v sodni medicini kri, se je pridružila v zadnjem času nova, namreč dokaz očetovstva s pomočjo preizkušnje krvi. V sporih glede priznanja očetovstva gre toženi stranki zelo pogosto za to, da dokaže, da v resnici ni in ne more biti oče nezakonskega otroka. O tem problemu razpravljajo že več let razni učenci, širša javnost pa še ni imela možnosti informirati se o tem zanimivem vprašanju.

Skrivnostni problem določiti pravega očeta je zanimal narode vseh časov. Ze Rimljani so poznali izrek »mater certa, pater incertus«, ki je priznan se zdaj po vsem svetu. Šele zadnje čase se je nekoliko odkrila zavesa nad to zagotovitvijo, in sicer s pomočjo preizkušnje krvi. Kri vsakega človeka ima gotove lastnosti in sestavine. — Krvni serum zdravega človeka, tako zvan normalni serum, aglutinira rdeča krvna telesa drugega človeka. V krvnih telesih sta dve substanci, ki se lahko aglutinirata in ki ju označujemo s črkami A in B. Tudi v krvnem serumu sta dve snovi, ki aglutinirata krvna telesa, in sicer a in b. Substanci v rdečih krvnih telesih nastanejo že ob rojstvu, dočim substanci a in b v krvnem serumu novorojenčkov in dojenčkov ne najdemo. Po teh lastnostih delimo kri vseh ljudi v štiri skupine.

Kri ljudi, ki spadajo v prvo skupino, se označuje s O. V krvnih telesih njihove krvi ni niti substance A, niti B. Ta krvna telesa se nikoli ne aglutinirajo. V drugi skupini je substanca A. Ti dve skupini sta pri nas najpogostejši. Tretja skupina ima substanco B, četrta, ki je pri nas najredkejša, pa obe substanci A in B. Splošno je znano, da se lahko rabi za transfuzijo samo kri človeka, katerega kri ima iste lastnosti in tudi iste krvne skupine, kakor bolnik. V usodnih sporih glede priznanja očetovstva se upravičeno prakticira preizkušnja krvi zato, ker ima vsak človek že od rojstva gotovo sestavo krvi, po kateri ga prištevamo v eno štirih krvnih skupin, nadalje ker je sestava krvi vse življenje konstantna in ker podedujejo otroci sestavo krvi po roditeljih.

Zdaj pa še nekaj o pomenu preizkušnje krvi v sporih glede priznanja očetovstva. Če ima dete kri, spadajočo v prvo skupino, nam preizkušnja krvi ne pomaga mnogo, kajti tako dete lahko izvira od roditeljev, spadajočih v vse skupine. Isto velja, če ima dete kri iste skupine, kakor mati ali pa če spada materina kri v četrto skupino in ima isti substanci A in B, tako da je lahko kri podedovana po materi, pa naj se pojavi v otrokovi krvi katerakoli teh substanc. Če ima n. pr. dete kri druge skupine (krvna telesa

imajo substanco A), mati pa kri prve skupine (v krvnih telesih ni nobene substance) a navedeni oče kri tretje skupine (substanci B), lahko mirno rečemo, da obtoženi ni oče dotičnega otroka. Iz tega sledi, da po preizkušnji krvi nikoli ne moremo proglasiti nikogar za očeta nezakonskega otroka. Toda že to, da lahko s preizkušnjo krvi dokažemo, da dotični ni oče nezakonskega otroka, pomeni velik napredek.

Naletimo torej na ovire, ki jih ni tako lahko odstraniti, kakor bi človek mislil. Najbolje bi bilo preizkusiti očetovo materino in otrokovo kri naenkrat, kar pa ni vedno mogoče, a poleg tega je potrebno za preizkušnjo krvi dovoljenje dotičnih, katerih kri hočemo analizirati. Preostaja samo upanje, da bodo te ovire kmalu odstranjene in da pride do sodelovanja prava z medicino, posebno z njeno važno panogo biologijo.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejšel

Ponesrečen atentat na Napoleona

Po zmagi Francozov pri Wagramu je sledilo premirje in končno je bil sklenjen mir na Dunaju. Napoleon se je mudil ta čas po cele mesece na Dunaju in malo je bilo Dunajčanov, ki bi bili nezadovoljni s francosko okupacijo. Napoleon je dan z dnem pregledu schönbrunnškega gradu. Dne 14. oktobra 1809 je bil pa pripravljen nanj atentat. Kakor običajno se je napotil iz gradu na dvorišče, kjer so mu ljudje izročali pismene in ustne prošnje. Zato se Napoleonovo spremstvo ni zmenilo za preprostega mladeniča v vojaškem klobuku, ki je sledil Napoleonu tik za petami. Preinil se je do cesarjevega spremstva in tedaj ga je prijel Napoleonov pobočnik Rapp za rokav, hotel ga pahniti v stran. Pri tem je pa zautil v njegovem žepu nož in zato ga je izročil orožnikom.

Mladenič je pri zaslišanju izjavil, da se piše Friderik Staps in da je res imel namen umoriti Napoleona. Po pregledu straže je Napoleon ukazal, naj privede atentatorja k njemu. Vprašal ga je, kaj je nameraval. Ko je Staps odkrito priznal, da ga je hotel umoriti, je Napoleon pripomnil, da je blazen ali pa nasprotnik tiranije. Na vprašanje, zakaj ga je hotel umoriti, je Staps odgovoril: »Ker ste nesreča moje domovine.« Napoleon mu je hotel rešiti življenje, toda atentator je odklonil pomilostitev, češ, da porabi prvo priliko za nov atentat. Tako je prišel pred vojno sodišče in 17. oktobra je bil ustreljen. Na Napoleona je napravil ponesrečeni atentat tako globok vtis, da je hitro končal pogajanja z avstrijskim cesarjem in odpotoval z Dunaja.

Pri boleznih srca in poapnenju žil nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura naravna »Franz Josefova« grenačka lahko izprazni črevesa brez vsakega napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih cev so izkazala da služi »Franz Josefova« voda posebno dobro starejšim ljudem. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Nov uspeh v kirurgiji

V petek so prisostvovali odlični francoski in inozemski zdravniki v ameriški bolnici v Neuville zanimivi operaciji, ki jo označujejo francoski listi kot senzacijo prve vrste. Šlo je za projiciranje operacije na projekcijsko platno v sosedni sobi. Operacijo je napravil primarij bolnice dr. Thierry de Martel. Sistem prenosa operacije temelji na principu periskopa. To je bil prvi prenos te vrste. Gre za francoski izum, ki so ga nazvali scialyscop. Poskus se je dobro obnesel in na zdravnike je napravil globok vtis. V sosedni sobi je sedelo več odličnih evropskih in ameriških zdravnikov, v operacijski sobi je pa ležala na mizi ženska. Dr. Martelu je pomagala samo ena strežnica. Scialyscop obseva operacijsko polje in izloča sence. Slika je močno povečana in se odraža v cevi, ki jo projicira na platno v sosedni sobi.

Za kirurge in za operacije same je francoski izum velikega pomena. Kirurg operira bolnika nemoteno, zdravniki v sosedni sobi pa vidijo vse podrobnosti operacije tem bolj, ker je slika močno povečana. Scialyscop sicer močno obseva operirani del telesa, toda toplote ne izloča, kajti infrardeči žarki se absorbirajo.

Pravi razlog.

— Vi ste edini gentleman tu v dvorani.

— To je zame zelo laskavo, samo ne vem, kako naj vaš poklon razumem.

— Vi edini se niste smejali, ko sem stopil svoji plesalki na nogo in ji raztrgal obleko.

— Seveda se nisem smejal, kajti vaš plesalka je moja žena, a njene obleke še nisem plačal.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. — Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne odgovarjamo! — Najmanjši oglas Din 5.—

Gostilna z mesarijo

in kegljiščem, na prometni cesti, na prodaj ali se odda v najem. Pojasnila daje gospa Pukl, Pobrežje št. 4. Maribor. 2216.

Parni kotel

sistem Dürr-Gebre, v dobrem stanju, 10 atmosfer, 100 m² kurilne ploskve, poceni na prodaj. Vprašati pri Industriji platnenih izdelkov d. o. o. z. Jarše, pošta Domžale. 2214.

Monterje za postav-

ljanje glinastih peči dobre strokovnjake potrebuje firma »Keramika« A. D. v Beogradu, Kosovska 51. Posel stalen do konca t. l. V svrhu informacij se je javiti pisмено na go-p-nji naslov. 2215.

Marljivim zastopnicam

udi visok zaslužek prvovrstna trdnika, katerega je uvedena z novimi artikli. Sprejemajo se tudi začetnice. Vprašati samo danes v hotelu »Tratinik« Sv. Petra cesta 25, II., soba št. 8, od 9. do 11. in od 2. do 4. Kavčija ali garancija potrebna. 2217.

Sadno drevje

vseh oblik in vrst, vrtnice konfere, perene, okrasno grmičevje, vrba žalujka, clematis, dahlie, liguster da najlepše žive meje in drugo. Cenik brezplačno. M. Podlogar, drevničar in vrtnar. Dobra pri Celju. 2121.

20%-ne kronске bone

kupuje Pučka štedionica, založni zavod d. d. Osijek. Dosadnja ul. Štef. 27. 70-1.

Stanovanje

2-3 sob, sobe za služkinjo, kuhinjo in vseni pritlikinami izšcem s 1. novembrom v sredi ali blizu centra mesta. Ponudbe na oglasni oddelci »Jutra« pod št. »Soliden plačnik«. 2202.

Družba »Ilirija« Dunajska cesta 46

Trboveljski premog

Šlezijski premog

KOKS za industrijo in kovače

KOKS za centralne kurjave

OGIJE

DEVA najboljša kvalitete

Telefon št. 2820

Opalograph

razmnoževalec z varstveno znamko »Globus«, kakor tudi potrebščine dobite edino pri

Gud. Barača, Ljubljana, Šelenburškova ulica št. 6

Telefon 2980 Pazite na varstveno znamko! Vse drugo potvorbui

KLIŠEJE

VSEH VRST. ČRTNE IN AVTO-TIPJE. IZDELUJE PO PREDLOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEJSO IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJKRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA S O. Z. SV. PETRA NAŠ 22

Makulaturni papir

kg à Din 4.—

oročaja unraus "Slov Naroda"

Leš

za nasipanje potov, zasipanje jam in podobno dostavlja najceneje špedicija TURK, Mašarykova cesta št. 9.

Kajenje je strup!

Vsak se igraje lahko odvadi zdravju škodljivega (nezmerne) kajenja V 14 dneh postane tudi najstrašnejši kadilec nekadilec, ako uporablja trikrat na dan naše tablete »Ex« Docela neškodljivo (se ne požira!) Zavoj Din 30.— in poština, celo zdravljenje 5 zavojev Din 145.— poštine prosto. Pišite še danes — »Aurora« sekt. 42, Novi Sad, Železniška 38.

Kolodvorska restaracija na Pragerskem

Nekdanje staro poslopje nasproti železniški postaji, ki je služilo že mojim prednikom za tujske sobe, sem letos popolnoma preuredil in moderno opremil 12 sob za tujsce. V sobah se nahajajo peči in električna razsvetljava. — Cene sobam krajeno zmerne.

ALOJZIJ MAJČEN, kolodvorski restavrat, PRAGERSKO.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm tužno vest, da je naš dobi soprog, iskreno ljubljani nepozabljeni oče, tast, brat, stric in svak, gospod

Peter Lukas

čevljarski mojster

v torek 15. t. m. zvečer ob ¼ 11. uri, po dolgi mukepolni bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 75. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Poreb dragoga pokojnika bo v četrtek dne 17. oktobra ob ¼ 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Hranilnična cesta 6, na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek dne 21. oktobra ob 7. uri zjutraj pri Sv. Kristofu.

Ljubljana, Celje, dne 16. oktobra 1929

Žalujejo rodbine: Lukaš, Delič.